

Uzasadnienie oraz materiały informacyjne BUDŻET MIASTA NA 2022r.

Jednostki samorządu terytorialnego w 2022 roku będą gromadziły środki finansowe na cele publiczne zgodnie z przepisami ustawy z dnia 13 listopada 2003r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (tj. Dz.U. z 2021r. poz. 1672) oraz dysponowały nimi w granicach określonych w ustawie z dnia 27 sierpnia 2009r. o finansach publicznych (tj. Dz. U. z 2021r. poz. 305 z późn. zm.). Ustawa o dochodach JST określa źródła pozyskiwanych dochodów samorządowych, zasady ich ustalania i gromadzenia oraz przekazywania dochodów transferowych z budżetu państwa w formie subwencji ogólnej oraz dotacji celowych.

W roku 2022 jednostki samorządu terytorialnego będą funkcjonować w warunkach obciążonych dużą dozą niepewności co do realizacji dochodów. Powyższa sytuacja wynika z działania w warunkach pandemii, która oddziałuje na wszystkie sfery gospodarki, jak również nieznanne są skutki zmian wprowadzonych przez Polski Ład.

W 2009r. uchwalono nową ustawę o finansach publicznych (tj. Dz. U. z 2021r. poz. 305 z późn. zm.).

W ustawie o finansach publicznych art. 211 **definiuje budżet** jako roczny plan dochodów i wydatków oraz przychodów i rozchodów jednostki samorządu terytorialnego. Budżet jednostki samorządu terytorialnego jest uchwalany na rok budżetowy. Rokiem budżetowym jest rok kalendarzowy. Podstawą gospodarki finansowej jednostki samorządu terytorialnego w danym roku budżetowym jest uchwała budżetowa.

Istotną zmianą była konieczność uchwalania przez jednostki samorządu terytorialnego budżetu, w którym bieżące wydatki budżetowe będą musiały mieć pokrycie w dochodach bieżących, powiększonych o przychody, o których mowa w art.217 ust.2 pkt 5, 7 i 8 (art. 242 u.f.p.) oraz podobnie jak w latach poprzednich stosowanie dla każdej JST indywidualnego wskaźnika zadłużenia, który uzależniony jest od limitowanego poziomu wypłat na obsługę długu (art. 243 u.f.p.).

Istotna – z punktu widzenia art. 243 u.f.p. – jest analiza dochodów budżetowych w podziale na bieżące i majątkowe. Do dochodów majątkowych zalicza się dotacje i środki otrzymane na inwestycje, dochody ze sprzedaży majątku oraz dochody z tytułu

przekształcenia prawa użytkowania wieczystego w prawo własności. O ile dochody bieżące zapewniają cykliczny i przewidywalny wpływ do budżetu, o tyle charakter dochodów majątkowych jest incydentalny i w dużym stopniu nieprzewidywalny. Konstrukcja indywidualnego wskaźnika zadłużenia uzależnia w sposób istotny jego poziom od osiągniętych przez JST dochodów bieżących. Im wyższa ich realizacja, tym większe możliwości zadłużania się.

Wskaźniki wzrostu dochodów i wydatków w przedłożonym projekcie budżetu zostały ustalone m.in. w oparciu o wskaźniki przedstawione w projekcie budżetu państwa.

Ustawa o zmianie ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego oraz niektórych innych ustaw wprowadziła przepisy na mocy których :

- w roku 2022 do ustalenia relacji, o której mowa w art.242 ust. 1i 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009r. o finansach publicznych (Dz.U z 2021 r. poz.305) dochody bieżące jednostki samorządu terytorialnego mogą być powiększone także o przychody o których mowa w art. 217 ust. 2 pkt 6 ustawy o finansach publicznych, tj. wolne środki.

- w latach 2022-2025 jednostka samorządu terytorialnego może w danym roku przekroczyć relację, o której mowa w art. 242 ust. 1i 2 ustawy o finansach publicznych, pod warunkiem że w latach 2022-2025 suma przekroczeń tej relacji w poszczególnych latach nie będzie wyższa od sumy nadwyżek z tej relacji w poszczególnych latach.

Większość gmin musi skorzystać z tej możliwości bowiem w roku 2021 jednostki samorządu terytorialnego otrzymają dodatkowo z budżetu państwa uzupełnienie subwencji ogólnej Racibórz otrzyma kwotę 8.980.342zł. która stanowić będzie dochód roku 2021.

W zakresie zadań zleconych oraz przyjętych w drodze zawartych porozumień, dochody i wydatki zaplanowane zostały w oparciu o informacje otrzymane ze Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego w Katowicach, Krajowego Biura Wyborczego, Starostwa Powiatowego w Raciborzu oraz Urzędu Gminy Krzyżanowice i Kornowac.

W 2022r. planuje się uzyskać dochody w wys. **240.330.196zł.**

Dodatkowo w celu zrównoważenia budżetu zostały wprowadzone przychody w wysokości **22.282.918zł.**, w tym:

- wolne środki z lat poprzednich – 16.132.918zł.,
- pożyczki na realizację ograniczenia niskiej emisji - 2.150.000zł.,

- przychody z niewykorzystanych środków pieniężnych, wynikających z rozliczenia dochodów i wydatków nimi finansowanych związanych ze szczególnymi zasadami wykonywania budżetu – 4.000.000zł.

W celu zachowania płynności finansowej Prezydent Miasta został upoważniony do zaciągania kredytów i pożyczek na pokrycie występującego w ciągu roku przejściowego deficytu budżetowego do wysokości 10.000.000zł.

Wydatki budżetu miasta zaplanowane zostały w wys. **259.042.800zł.**

W budżecie miasta zabezpieczone zostały środki na spłatę przypadających na 2022r. rat pożyczek i kredytów zaciągniętych na realizację zadań w wysokości **3.570.314zł.** W ramach rozchodów m in. zabezpieczono środki na spłatę kredytu zaciągniętego w 2012 roku w związku z realizacją zadania „Budowa ośrodka sportowego – krytej pływalni” współfinansowanego ze środków Ministerstwa Sportu w wysokości 1.100.000zł. (wysokość raty w 2022 roku) - kwota ta stanowi najwyższą ratę do spłaty w roku budżetowym 2022.

Nadal największy kwotowo wpływ na kształt budżetu ma realizacja Programu 500+, na zadanie to w 2021 roku zaplanowano kwotę 45.204.236zł, zaś w 2022 roku 18.480.987zł. W ciągu roku obsługę programu przejmie ZUS

Klasyfikację budżetową w 2017 roku uzupełniono o nowy dział znaczący pod względem poziomu wydatków - Rodzina. Plan dochodów i wydatków zleconych w tym dziale pierwotnie w 2022 roku został ustalony na poziomie 32.817.134zł.

Projekt budżetu miasta opracowany został zgodnie z rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 2 marca 2010r. w sprawie szczegółowej klasyfikacji dochodów, wydatków, przychodów i rozchodów oraz środków pochodzących ze źródeł zagranicznych (tj. Dz. U z 2014r., poz. 1053 z późn. zm.). Rozporządzenie to w brzmieniu na rok 2022 zawiera liczne zmiany uwzględnione w projekcie budżetu na 2022 rok.

Plan budżetu wg podstawowych źródeł dochodów i przychodów oraz wydatków i rozchodów przedstawia się następująco:

<i>dochody na zadania własne</i>	204 116 666
<i>przychody</i>	22 282 918
<i>dotacje – zlecone</i>	33 608 520
<i>dotacje - porozumienia</i>	2 605 010
SUMA	262 613 114

1

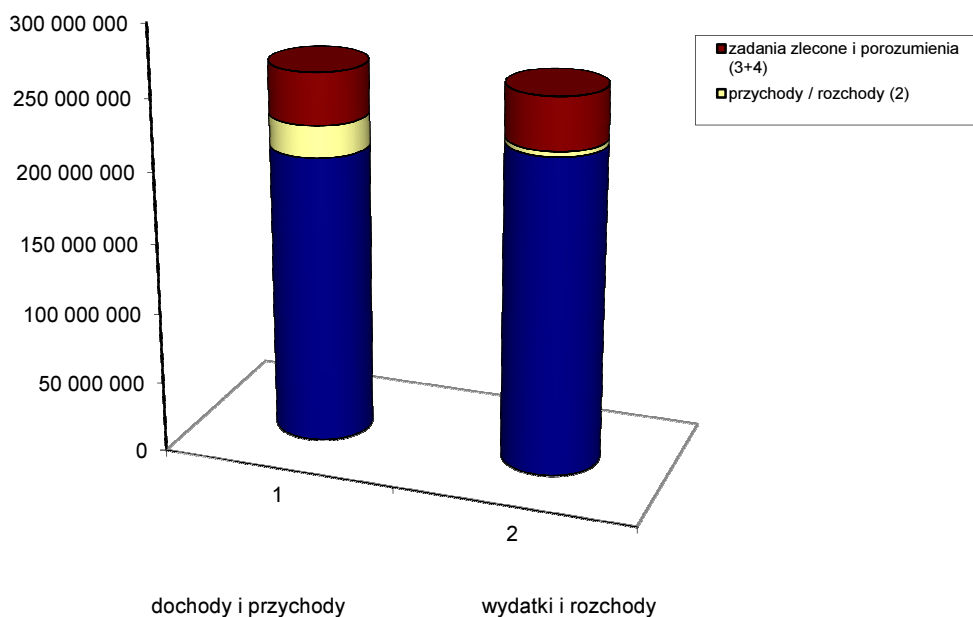
2

3

4

<i>wydatki na zadania własne</i>	222 829 270
<i>rozchody</i>	3 570 314
<i>wydatki – zlecone</i>	33 608 520
<i>wydatki – porozumienia</i>	2 605 010
SUMA	262 613 114

Poniżej przedstawiono dane zawarte w tabelach w formie graficznej

Wykres 1 – Struktura planu pierwotnego budżetu na 2022r.

Dochody i wydatki zlecone oraz przyjęte w drodze zawartych porozumień są zaplanowane w tej samej wysokości. Jak wynika z powyższej tabeli i wykresu ujemna różnica pomiędzy dochodami i wydatkami (deficyt) w wysokości 18.712.604zł. pokryty zostanie pożyczkami, przychodami z niewykorzystanych środków pieniężnych, wynikających z rozliczenia dochodów i wydatków nimi finansowanych związanych ze szczególnymi zasadami wykonywania budżetu i wolnymi środkami.

Zaplanowany na 2022 rok deficyt dla Miasta Racibórz stanowi 7,78% planowanych dochodów budżetowych.

Niezwykle istotne z punktu widzenia finansów samorządów jest rozwiązanie obligatoryjne przypisujące indywidualne wskaźniki zadłużenia do konkretnych samorządów, wskaźniki te są uzależnione od sytuacji finansowej danej jednostki. Bez wątplenia ma to wpływ na stopniowe ograniczanie długu publicznego, przez część JST postrzegane jest jednak jako ograniczenie możliwości rozwoju – samorządy mogą ograniczać wydatki majątkowe. Ma temu zapobiec Rządowy Program Inwestycji Strategicznych.

W większym zakresie z kredytów, pożyczek i papierów wartościowych mogą korzystać samorządy dysponujące nadwyżką dochodów bieżących nad wydatkami bieżącymi. Ograniczenie - na podstawie art.243 u.f.p. – możliwości spłaty kredytów i pożyczek winno spowodować utrzymującą się tendencję do wyższej dynamiki dochodów niż długu. Sektor samorządowy w latach poprzednich zaczął ograniczać zaciąganie krajowego długu zwrotnego.

Sytuacja ta może jednak ulec zmianie ze względu na możliwy ubytek dochodów będący skutkiem pandemii oraz niektórych rozwiązań w zakresie Polskiego Ładu.

Aby zapobiec negatywnym skutkom powstał Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych - to nowa forma wsparcia inwestycji samorządów, która ma pomóc odbudować gospodarkę dotkniętą gospodarczymi skutkami pandemii COVID – 19 i pobudzić inwestycje we wszystkich regionach Polski. Samorządy w całym kraju dostaną nawet do 95 proc. Bezzwrotnego dofinansowania kosztów ponoszonych na inwestycje. Łącznie wsparcie z programu, w wysokości 24 mld zł. otrzyma 2785 jednostek samorządu terytorialnego.

Przedłożony projekt budżetu na 2022 rok zakłada uzyskanie kwoty 13.660.000zł. ze sprzedaży nieruchomości gminnych.

Dochody bieżące w 2022 roku ustalono na poziomie 213.238.071zł, majątkowe zaplanowano w wysokości 27.092.125zł.

Wydatki bieżące w 2022 roku ustalono na poziomie 221.458.726zł, majątkowe zaplanowano w wysokości 37.584.074zł.

Zachowana została więc w planie 2022 roku zasada wynikająca z przepisów ustawy o finansach publicznych zmienionej ustawą o zmianie ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego oraz niektórych innych ustaw mówiąca, że: na koniec roku budżetowego wykonane wydatki bieżące nie mogą być wyższe niż wykonane dochody bieżące powiększone o przychody o których mowa w art. 217 ust. 2 pkt 6.

Wydatki majątkowe będą więc finansowane z wolnych środków z lat poprzednich pożyczek oraz przychodów z niewykorzystanych środków pieniężnych, wynikających z rozliczenia dochodów i wydatków nimi finansowanych związanych ze szczególnymi zasadami wykonywania budżetu. Wydatki bieżące zaplanowane w 2022 roku przekraczają o kwotę 8.220.655zł. dochody bieżące, co spowodowane jest planowanym na dzień 28 grudnia bieżącego tj. 2021 roku przekazaniem środków na uzupełnienie subwencji ogólnej (w wysokości 8.980.342zł), mającej uzupełnić dochody 2022 roku.

Dochody budżetu miasta

Ustawa z dnia 13 listopada 2003r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego określa źródła dochodów, zasady ich ustalania i gromadzenia, a także zasady ustalania i przekazywania subwencji ogólnej i dotacji celowych z budżetu państwa.

Rok 2021 był osiemnastym rokiem, w którym JST funkcjonowały w warunkach stabilnych zasad kształtowania dochodów i ósmym, w którym miał zastosowanie indywidualny wskaźnik spłaty zadłużenia, określony w art.243 ustawy o finansach publicznych.

Uchwalona w ramach Polskiego Ładu ustawa z 14 października 2021 r. o zmianie ustawy o dochodach jednostek samorządu oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz 1927) wprowadziła szereg zmian dotyczących zasad finansowania samorządów.

W ocenie autorów rozwiązania wdrażane w ramach Polskiego Ładu zwiększą przewidywalność dochodów jednostek samorządu terytorialnego. Wprowadzone nią regulacje mają pełnić funkcje stabilizujące i wzmacniające wobec finansów JST. Ustawa ta ma zwiększyć przewidywalność dochodów budżetowych, tak by były one mniej narażone na wahania koniunktury gospodarczej oraz skutki wprowadzanych zmian prawnych, powinna też wzmocnić potencjał inwestycyjny JST.

Ustawa ta m.in.:

- wprowadza nową część subwencji ogólnej dla gmin, powiatów i województw, tj. część rozwojową;

- określa nowe zasady ustalania kwot udziałów JST we wpływach z tytułu podatku dochodowego od osób fizycznych i podatku dochodowego od osób prawnych, opierając je na prognozach tych wpływów, czasowo uelastycznia reguły fiskalne określone w ustawie o finansach publicznych w odniesieniu do JST;

- tworzy podstawy prawne do przekazania JST w 2021 r. z budżetu państwa 8 mld zł na uzupełnienie subwencji ogólnej.

Algorytm podziału ma się opierać na udziale JST w podatku dochodowym od osób fizycznych planowanym na 2022 rok , uwzględnia też poziom zamożności JST.

Obowiązywać ma reguła dochodowa zapewniająca długookresową stabilizację finansową. To oznacza, że planowane łączne dochody samorządów z tytułu udziału we wpływach z podatków dochodowych PIT i CIT na dany rok budżetowy nie mogłyby być

niższe niż dochody wykonane z roku poprzedzającego rok bazowy indeksowane wskaźnikiem średniookresowej, tj. 8 letniej dynamiki PKB.

Wpływ zmian w finansowaniu samorządów na budżet Miasta Racibórz obrazują poniższe tabele.

Poniższe tabele przedstawiają strukturę dochodów gminy Racibórz w latach 2013-2020 oraz planu na 2022r. (kwotowo i udziałami).

Wyszczególnienie	Struktura dochodów ogółem Gminy Racibórz w latach								Struktura planu dochodów Gminy Racibórz w 2022r.
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	
	zł.								
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Dochody pozostałe	114 664 061	128 706 493	116 776 387	122 737 865	128 574 590	135 419 860	143 032 813	170 906 970	161 726 225
Dotacje zlecone + porozumienia	10 106 568	10 931 904	11 457 459	30 143 330	37 620 772	39 627 358	50 982 248	65 211 032	36 213 530
Subwencje	28 642 902	29 529 241	29 971 532	30 692 494	30 990 226	32 704 706	36 858 906	36 557 818	42 390 441

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań z wykonania budżetów Gminy Racibórz w latach 2013 – 2020 oraz planu na 2022r.

Wyszczególnienie	Struktura dochodów ogółem Gminy Racibórz w latach								Struktura planu dochodów Gminy Racibórz w 2022r.
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	
	%								
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Dochody pozostałe	74%	76%	74%	67%	65%	65%	62%	63%	67%
Dotacje zlecone + porozumienia	7%	6%	7%	16%	19%	19%	22%	24%	15%
Subwencje	19%	18%	19%	17%	16%	16%	16%	13%	18%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań z wykonania budżetów Gminy Racibórz w latach 2013 – 2020 oraz planu na 2022r.

W strukturze dochodów wykonanych ogółem Gminy Racibórz w 2020r. dochody pozostałe i subwencje stanowiły łącznie 76,0%, a dotacje celowe 24,0%.

W porównaniu do analogicznego okresu roku 2013r. udział subwencji i dotacji w strukturze dochodów ogółem uległ zmianie, wzrosło znaczenie dotacji. W planie dochodów na 2022r. dochody pozostałe i subwencje stanowią łącznie 85,0%, a dotacje celowe 15,0%. Struktura planu na 2022 rok w porównaniu z latami 2013-2020 uległa

zmianie, znacząco spadł udział dotacji, ich poziom kwotowo i udziałami jest niższy niż subwencji. Stosunkowo duży udział (kwotowo) dotacji w dochodach roku 2020 i 2021 wiąże się m. in. z otrzymywaniem przez gminy dotacji na wypłatę świadczeń rodzinnych, pielęgnacyjnych, alimentacyjnych, realizacją programu „Rodzina 500+” w rozszerzonym zakresie oraz z porozumieniami dotyczącymi inwestycji drogowych. W części roku 2022 program 500+ obsługiwany będzie przez inny podmiot tj. ZUS.

Dużą dynamiką wzrostu w latach 2008-2015 (przyjmując, że rok poprzedni = 100%) cechowały się dochody pozostałe i subwencje. Świadczy to o znaczącym wpływie ww. ustawy, w tym okresie na kształt dochodów gminy. Dynamika wzrostu dochodów pozostałych w 2005r. wyniosła 129% (co ściśle związane jest ze znacznym wzrostem dochodów ze sprzedaży składników majątkowych – Kamieniok - oraz podatków i opłat), w 2006r. 94%, w 2007r. 118,5%, w 2008r. 125,8%, w 2009r. 111,8%, w 2010r. 89%, w 2011r. 90%, w 2012r. 104,2%, w 2013r. 105,1% w 2014r. 112,2%, w 2015r. 91%, w 2016r. 105,1%, w 2017r. 104,7%, w 2018r. 105,3%, w 2019r. 105,6%, W 2020r 119%. Duży wpływ na dynamikę dochodów mają wpływy ze sprzedaży majątku oraz środki pozyskane z budżetu Unii Europejskiej.

Od 2015 roku widocznie maleje udział dochodów własnych gminy na rzecz dotacji z budżetu państwa i subwencji, co ma ujemny wpływ na samodzielność finansową Miasta Racibórz.

Ustawa z dnia 13 listopada 2003r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego zwiększyła samodzielność ekonomiczną JST podnosząc w dochodach udział dochodów własnych, w tym w gminie Racibórz z 65% w 2003r. do 70% w 2004r. Tendencja ta utrzymywała się do 2015 roku. W 2022r. planowany udział wynosi 67%, zmiany dotyczące sposobu finansowania zadań zniwelowały planowany wpływ ustawy na strukturę dochodów gmin.

Silniejsze uzależnienie dochodów gmin w latach 2004 – 2021 od poziomu rozwoju swojego terenu w wyniku podniesienia udziałów w podatku dochodowym od osób fizycznych i osób prawnych zaostrzyło różnice w poziomach osiągniętych przez nie dochodów. Uzależniło też silniej poziom dochodów od wahań koniunktury. Pogłębiłone zostały różnice w zamożności gmin.

Wprowadzone programy rządowe o charakterze prorodzinnym i proinwestycyjnym niwelują różnice w poziomie dochodów gmin ograniczając jednak ich samodzielność wydatkową.

Polski Ład zaś całkowicie zrewolucjonizował wpływ gmin na wykonane dochody.

W roku 2022 szacuje się, że dochody z tytułu PIT i CIT spadną, zaplanowano spadek o 2.661.167zł., widoczna jest tendencja do nakładania na gminy nowych zadań obowiązkowych bądź przejmowania zadań JST wyższego szczebla, może to oznaczać ograniczenie wydatków pochodzących ze środków własnych na inwestycje i remonty kwotowo i udziałami. W rezultacie gminy będą musiały realizować często liczniejsze zadania z porównywalnych bądź mniejszych środków finansowych.

Zapobiegnie temu wprowadzenie nowej części subwencji ogólnej, tj. części rozwojowej, która zapewnić ma stałe wsparcie samorządów w obszarze inwestycyjnym.

Szacuje się, że w 2022r. wskaźnik wzrostu gospodarczego wyniesie 4,3%, inflacja wyniesie 2,8%.

Rok	Wzrost gospodarczy	Inflacja
2011	3,5%	2,3%
2012	4,0%	2,8%
2013	2,2%	2,7%
2014	2,5%	2,4%
2015	3,8%	2,3%
2016	3,8%	1,7%
2017	3,6%	1,8%
2018	3,8%	2,3%
2019	3,8%	2,3%
2020	3,7%	2,5%
2021	4,0%	1,8%
2022	4,3%	2,8%

Źródło: Założenia do budżetu państwa na lata 2011 – 2022

Zakres i rodzaj powierzonych samorządowi terytorialnemu zadań publicznych oraz kształt systemu finansowego samorządu terytorialnego określają zakres jego samodzielności. Samodzielność ta jest związana z uprawnieniami do otrzymywania własnych dochodów (samodzielność dochodowa) i swobodnego ich wydatkowania (samodzielność wydatkowa), przy czym bardzo istotne jest dostosowanie dochodów jednostek samorządu terytorialnego do wydatków, które muszą one ponieść na realizację powierzonych im zadań. Zwykle niski poziom deficytu lub jego brak w stosunku do dochodów świadczy o stabilnej sytuacji finansowej gminy. Zaplanowany dla Raciborza na 2022r. deficyt w wysokości 18.712.604zł. pokryty zostanie pożyczkami, przychodami z niewykorzystanych środków pieniężnych, wynikających z rozliczenia dochodów i wydatków nimi finansowanych związanych ze szczególnymi zasadami wykonywania budżetu i wolnymi środkami.

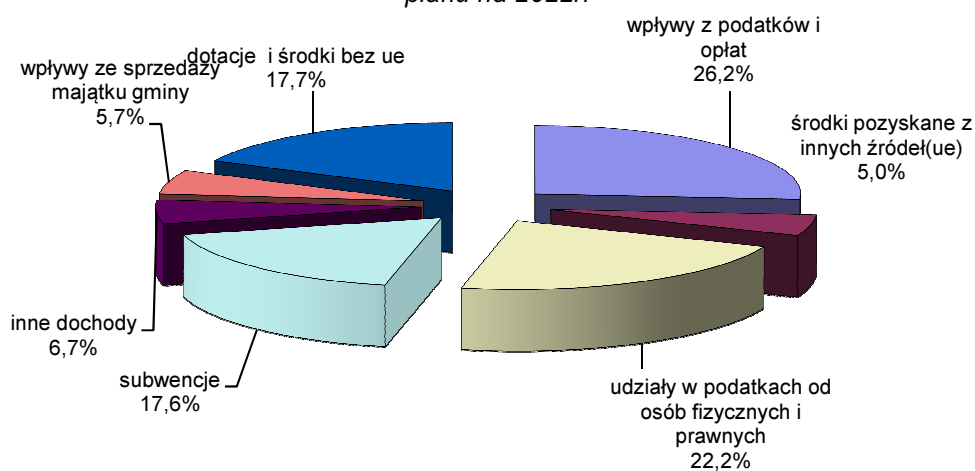
W roku 2019 planowany deficyt wynosił 15.724.197zł. w roku 2020 5.485.859zł, zaś w 2021 roku 10.774.390zł.

Prawną granicą dla wielkości długu publicznego JST jest art. 243 u.f.p., który wyznacza - odmiennie niż było to uregulowane w ustawie o finansach publicznych z 2005r. – jeden próg zadłużenia liczony od 2014r. indywidualnie dla każdej z JST. Co prawda, regulacja wynikająca z art. 243 u.f.p. miała po raz pierwszy zastosowanie przy konstruowaniu budżetów na 2014r. W Gminie Racibórz wskaźnik relacji zobowiązań do dochodów w 2014r. wyniósł 19%. Średni wskaźnik dla JST w 2014r. wynosił 37,1%. Planowany na koniec 2022r. w gminie Racibórz wskaźnik wynosi 15%. Łączna kwota długu planowana na koniec 2022r. wynosi 36.176.005zł.

Strukturę dochodów Gminy Racibórz (plan pierwotny) w latach 2016 – 2022 przedstawia poniższa tabela i wykresy.

źródło dochodu	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
wpływy z podatków i opłat	46 589 464	48 559 540	49 126 017	50 098 157	52 438 914	56 815 453	62 972 137
środki pozyskane z innych źródeł (ue)	5 019 295	2 472 921	7 163 199	9 416 477	6 574 860	7 755 778	12 117 950
udziały w podatkach od osób fizycznych i prawnych	39 500 000	41 000 000	46 518 356	52 000 000	55 255 397	56 032 525	53 371 358
subwencje	30 752 628	31 146 457	32 293 766	35 104 582	35 876 031	40 165 989	42 390 441
inne dochody	14 231 973	13 379 930	13 467 008	16 066 571	13 032 856	14 727.120	13 284 624
wpływy ze sprzedaży majątku gminy	7 000 000	9 274 333	7 574 878	8 980 000	12 555 000	10 080 000	13 660 000
dotacje i środki bez ue	15 413 776	41 032 879	42 107 020	42 048 436	77 028 134	75 005.617	42 533.686
RAZEM	158 507 136	186 866 060	198 310 244	213 714 223	252 761 192	260 582 482	240 330 196

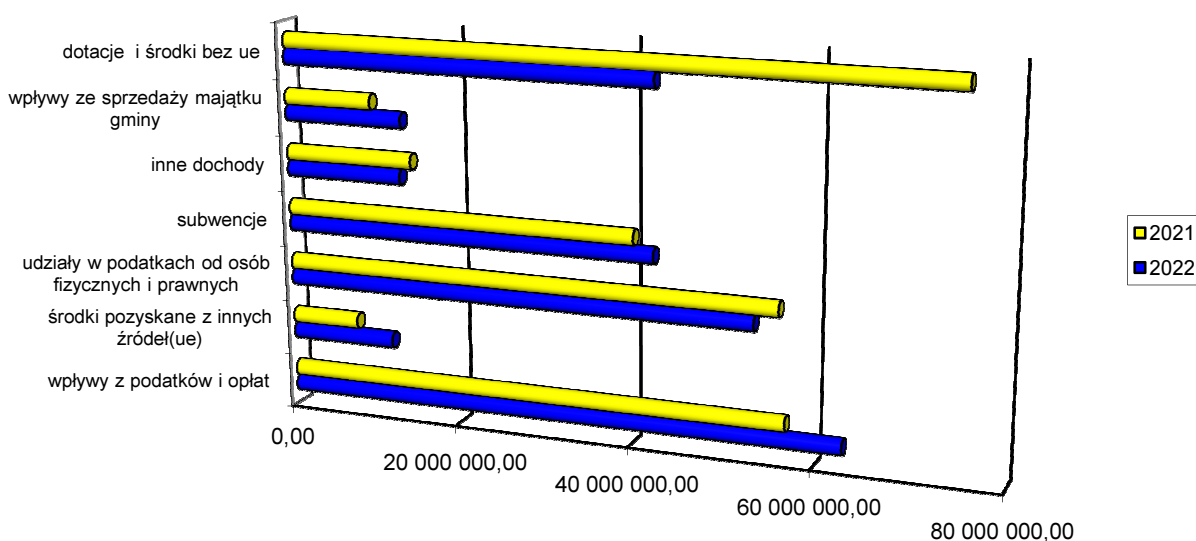
Źródło: Opracowanie własne na podstawie uchwał budżetowych Gminy Racibórz na lata 2016-2021 oraz planu na 2022r.

Wykres 2 – Struktura dochodów na 2022r.

Największy udział w strukturze dochodów na 2022r. mają wpływy z podatków i opłat tj. 26,2% oraz udziały w podatkach od osób fizycznych i prawnych tj. 22,2%, wpływy ze sprzedaży majątku gminy stanowią 5,7%, inne dochody 5,0 % a subwencje stanowią 17,6% planu. Środki pozyskane z innych źródeł(ue) stanowią 5,0% planu dochodów.

Struktura planu dochodów na 2022r. jest zbliżona struktury planu pierwotnego na 2021r.

Wykres 3 – Wielkość i struktura dochodów (plan pierwotny) w 2021r. i projekt na 2022r.

Zmalało znaczenie dotacji. Kwotowo w 2022r. w wyższej wysokości niż w 2021r. zaplanowano wpływy z podatków i opłat, subwencje, środki pozyskane z innych źródeł (ue) wpływy ze sprzedaży majątku gminy oraz subwencje. W roku 2022 gmina otrzyma refundację środków prefinansowanych na realizację zadań unijnych. Plan dochodów obarczony jest pewnym ryzykiem błędu ze względu na pandemię i wynikający z niej brak stabilizacji ekonomicznej. Dodatkowo mimo mechanizmu korygującego nie do końca znane są skutki gospodarcze wprowadzenia Polskiego Ładu.

Dochody budżetu miasta w 2021r. oszacowane zostały w wys. **254.249.482zł.**

Dochody budżetu miasta w 2022r. oszacowane zostały w wys. **240.330.196zł.** i są tworzone z następujących źródeł:

- 1) Wpływy z podatków i opłat od osób fizycznych i prawnych. Są to wpływy uzyskiwane z tyt. podatków: rolnego, leśnego, od nieruchomości, od środków transportowych, od spadków i darowizn, od czynności cywilnoprawnych, opłaty targowej, opłaty

skarbowej, opłaty za odpady oraz odsetki od nieterminowego realizowania tych należności. Dochody w tych należnościach oszacowane zostały na kwotę **62.972.137zł**. Szacunku dokonano opierając się na analizie wykonania dochodów w 2021r. i 2020r. oraz uwzględniając zmiany wprowadzone nowelizacją przepisów prawa. W 2021r. wysokość planu w tej kategorii wynosiła 56.815.453zł. Ustawa o podatkach i opłatach lokalnych nakłada na Radę Gminy obowiązek określenia stawek podatków lokalnych. Przy planowaniu wysokości wpływów z tej kategorii przyjęte zostały następujące założenia:

- a) podatek od środków transportowych – stawki w 2014r. zostały przeliczone wskaźnikiem wzrostu 0,9%, z uwzględnieniem parametrów pojazdów oraz ich wpływu na środowisko, wprowadzono obowiązujące stawki minimalne oparte o kurs euro. W latach 2015 - 2022 stawki nie zmieniono. W opisanym czasie dokonano odmiennego rozróżnienia stawek dotyczących autobusów ze względu na liczbę miejsc do siedzenia, ilością graniczną są 22 miejsca. Dochody zaplanowano na łączną kwotę 890.000zł., z tego 430.000zł. dotyczy osób prawnych, zaś 460.000zł. osób fizycznych.
- b) podatek od nieruchomości – stawki na 2015r. zostały zwaloryzowane wskaźnikiem 0,4% w stosunku do stawek obowiązujących w 2014r.. Stawki na 2016 oraz 2017 rok nie uległy zmianie. W 2016r. wprowadzono trzy kategorie stawek, dotyczą one budynków lub ich części zajętych na wielostanowiskowe garaże wielokondygnacyjne, gruntów pod wodami powierzchniowymi stojącymi lub wodami powierzchniowymi płynącymi jezior i zbiorników sztucznych oraz gruntów niezabudowanych objętych obszarem rewitalizacji. W roku 2018 stawki przeliczono wskaźnikiem 1,9%, w 2019 roku wskaźnikiem 1,6%, w 2020 wskaźnikiem 1,8%, zaś w 2021 Rada Miasta obniżyła proponowane przez Prezydenta Miasta stawki o połowę. Na rok 2022 obecne stawki przeliczono wskaźnikiem 5% Zaplanowane stawki są niższe od stawek maksymalnych Zwolniono z podatku budynki, budowle i grunty zajęte na potrzeby ochrony przeciwpożarowej, z wyjątkiem części wykorzystywanych na prowadzenie działalności gospodarczej, zrezygnowano z odrębnej kategorii opodatkowania dla garaży wielostanowiskowych. Dochody zaplanowano na łączną kwotę 41.500.000zł., z tego 33.500.000zł. dotyczy osób prawnych, zaś 8.000.000zł. osób fizycznych. Wcześniejsza nowelizacja prawa wprowadziła zwolnienia dla

nieruchomości gminnych, które nie są wykorzystywane do prowadzenia działalności gospodarczej.

- 2) Subwencje ogólne dla gmin. Zgodnie z ustawą o dochodach jednostek samorządu terytorialnego każda gmina może otrzymać z budżetu państwa subwencję ogólną składającą się z części: oświatowej, wyrównawczej i równoważącej.

Do budżetu miasta na 2022r. przyjęta została kwota subwencji ogólnej określona przez Ministerstwo Finansów w wysokości **42.390.441zł.**, w tym:

- a) część oświatowa subwencji ogólnej - 36.761.396zł.,
- b) część równoważąca subwencji ogólnej - 1.169.281zł.,
- c) część wyrównawcza subwencji ogólnej - 4.459.764zł.

W planie pierwotnym na 2021r. wysokość subwencji wynosiła 40.165.989zł.

Kwota subwencji równoważącej została rozdzielona między gminy zgodnie z artykułem 21a ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, tj. z uwzględnieniem wydatków gmin na dodatki mieszkaniowe w roku poprzedzającym rok bazowy (2020r.), w przeliczeniu na jednego mieszkańca gminy oraz w przypadku gmin wiejskich i miejsko wiejskich z uwzględnieniem dochodów za rok poprzedzający rok bazowy z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych oraz dochodów z podatku rolnego i z podatku leśnego, w przeliczeniu na jednego mieszkańca gminy.

Zgodnie z art. 20 ust. 2 ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, kwotę podstawową subwencji wyrównawczej otrzymują gminy, w których dochód podatkowy na 1 mieszkańca jest niższy od 92% średniego dochodu podatkowego na 1 mieszkańca kraju.

Polski Ład - tj. uchwalone przepisy wprowadziły nową część subwencji ogólnej, tj. część rozwojową, zapewnić ma ona stałe wsparcie samorządów w obszarze inwestycyjnym. Miasto Racibórz w ramach Programu Inwestycji Strategicznych otrzymało kwotę 18.050.000zł.

- 3) Udziały w podatku dochodowym stanowiącym dochód budżetu państwa od osób fizycznych i prawnych. Do budżetu na 2022r. przyjęto kwotę **53.371.358zł.** Wielkość wpływów z tyt. udziału w podatku dochodowym od osób fizycznych i prawnych została przyjęta na podstawie informacji z Ministerstwa Finansów. Wysokość planu udziałów gminy w podatkach w planie pierwotnym na 2021r. wynosiła 56.032.525zł.

W 2022 roku kwota udziałów jest znana przed rozpoczęciem roku budżetowego, kwoty będą przekazywane w stałych i równych miesięcznych transzach. Obowiązywać będzie

korekta *ex post*. Ewentualna korekta dokonywana będzie nie w danym, ale w kolejnym roku budżetowym następującym po roku, w którym wpłata była zawyżona lub zaniżona.

4) Środki pozyskane z innych źródeł (UE) w wysokości **12.117.950zł.** dotyczą przede wszystkim zadań: „Poprawa efektywności energetycznej poprzez kompleksową termomodernizację budynków mieszkalnych w Raciborzu”, „Seniorzy poznają Ostrawę i Racibórz”, „Wysoka jakość edukacji przedszkolnej w mieście Racibórz ”, „Wspólna organizacja CZ-PL działalności kulturalnej dwóch największych miast Euroregionu Silesia”, „Wysoka jakość edukacji w Mieście Racibórz”, „Wsparcie organizacji usług społecznych”, „Drugi Brzeg”, „Poprawa stanu środowiska naturalnego w mieście Racibórz poprzez oczyszczenie miasta z odpadów zawierających azbest”, „Zagospodarowanie bulwarów nadodrzańskich – lewy brzeg Odry”, „Budowa punktu selektywnej zbiórki odpadów komunalnych (PSZOK) w mieście Racibórz” pierwszy i drugi etap inwestycji, „Wsparcie rozwoju OZE na terenie Miasta Racibórz”.

5) Wpływy ze sprzedaży majątku gminy oszacowane zostały na kwotę **13.660.000zł.**

Na dochód ten składa się m.in.:

a) sprzedaż lokali – 7.600.000zł., w tym:

- lokale mieszkalne:

w trybie przetargu (30 – na kwotę 3.600.000zł.),

w trybie bezprzetargowym (60 na kwotę 3.500.000zł.),

- lokale użytkowe (na kwotę 500.000zł.),

b) sprzedaż nieruchomości zabudowanych (4) na kwotę 1.750.000zł.,

c) sprzedaż nieruchomości rolnych (40 działek, 10 kompleksów na kwotę 1.000.000zł.),

d) sprzedaż nieruchomości niezabudowanych na łączną kwotę 3.250.000zł.

e) sprzedaż działek gruntu na poprawę zagospodarowania nieruchomości przyległych na kwotę 60.000zł.

6) Dotacje i środki zaplanowano w wysokości **42.533.686zł.**, w tym min. dotacje na:

a) zadania własne:

- Ośrodek Pomocy Społecznej – 566.547.,

- zasiłki i pomoc w naturze – 492.688zł.,

- składki na ubezpieczenie zdrowotne – 91.530zł.,

- zasiłki stałe –885.389zł.,

- pomoc w zakresie dożywiania – 244.313zł.,

- dokumentację dotyczącą przebudowy dróg – 178.057zł.,

- upowszechnianie wychowania przedszkolnego i wczesnej edukacji dzieci do podjęcia obowiązku szkolnego – 2.200.000zł.,

b) zadania zlecone:

- Śląski Urząd Wojewódzki (Wydział Spraw Obywatelskich i Cudzoziemców, Wydział Zarządzania Kryzysowego) – 717.297zł.,
- stały rejestr wyborców – 9.500zł.,
- koszty wydawania decyzji na świadczenia opieki zdrowotnej – 4.400zł.,
- szkolenie obronne w JST – 400zł.,
- świadczenia rodzinne i świadczenia z funduszu alimentacyjnego – 14.105.982zł.,
- wynagrodzenie opiekuna prawnego – 1.200zł.,
- składki na ubezpieczenia zdrowotne – 188.927zł.,
- usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze – 61.152zł.,
- program 500+ - 18.480.987zł.,
- wsparcie kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” – 41.238zł.

c) zadania realizowane na podstawie porozumień:

- utrzymanie grobownictwa wojennego – 10.000zł.,
- Projekt budowy Regionalnej Drogi Racibórz - Pszczyzna na odcinku od DK 45 w gminie Rudnik do ul. Sportowej w Rybniku – 407.310zł.,
- obrona cywilna – 1.700zł.,
- Straż Miejska – 155.200zł.,
- nauka religii – 10.000zł.,
- Prowadzenie WTZ – 1.780.800zł.,
- Miejska i Powiatowa Biblioteka Publiczna – 70.000zł.,
- przebudowa istniejącego chodnika w ciągu drogi wojewódzkiej nr 919 w Raciborzu na odcinku od ul. Łokietka do dworca PKP., - 80.000zł.,
- przebudowa drogi wojewódzkiej polegająca na budowie chodnika wzdłuż drogi wojewódzkiej nr 916 – 90.000zł.

7) Na pozostałe dochody składają się:

- a) stanowiące dochody działu 801 – Oświata i wychowanie – 3.656.573zł.,
- b) pozostałe na kwotę 9.628.051zł. to wpływy z opłat za zarząd i użytkowanie wieczyste nieruchomości oraz wynajmu pomieszczeń w budynkach Urzędu. W tej grupie zostały zaplanowane również dochody z tytułu odsetek od środków na rachunkach bankowych, opłat administracyjnych, renty planistycznej opłat

w Żłobkach, Domu Pomocy Społecznej i Dziennym Domu Pomocy Społecznej. Ponadto ujęto tu planowaną opłatę za zajęcie pasa jezdni, płatne parkowanie i obóz w Pleśnej,

Dochody zaplanowane na rok 2022 mogą podlegać wahaniom, plan obarczony jest ryzykiem błędu wynikającym z sytuacji ukształtowanej epidemią. Kondycja finansowa lokalnych firm i zarobki mieszkańców są powiązane z możliwością prowadzenia działalności gospodarczej przez podmioty i popyt na ich produkty czy usługi. Gospodarka stanowi system naczyń połączonych, zaś reakcja na gwałtownie zmieniające się warunki ekonomiczne (ich pogorszenie) jest zwykle wydłużona w czasie, co powoduje osłabienie kondycji wielu podmiotów lub ich upadłość. Koniunktura gospodarcza miasta ma bezpośrednie przełożenie na realizowane dochody własne, głównie wpływy z podatków i opłat.

Zmienia się też sposób przekazywania udziałów w podatku PIT i CIT,. Nowe regulacje zakładają wprowadzenie tzw. „Reguły dochodowej” zapewniającej długookresową stabilizację finansową. W świetle reguły stabilizującej planowane łączne dochody jednostek samorządu terytorialnego z tytułu udziału we wpływach z podatków dochodowych PIT i CIT nie mogłyby być ustalane na dany rok budżetowy na poziomie niższym niż łączne dochody z PIT i CIT wykonane w roku poprzedzającym rok bazowy indeksowane wskaźnikiem średniookresowej dynamiki PKB.

Reguła namnażałaby dochody wskaźnikiem średniookresowej, czyli ośmioletniej dynamiki PKB. Taki okres wynika z przeciętnej długości cyklu koniunkturalnego. Jego zastosowanie w tej nowej regule samorządowej miałoby także charakter antycykliczny, czyli korzystny szczególnie w okresie gorszej koniunktury.

Resort finansów zakłada, że w wyniku wdrożenia reguły stabilizującej dochody samorządów będą odporne na skutki wynikające ze zmian prawnych wprowadzanych w przepisach podatkowych oraz mniej podatne na wahania cyklu koniunkturalnego.

Środki pozyskane przez Miasta Racibórz z programu inwestycji strategicznych w wysokości 18 050.000zł. zostaną zaplanowane po stronie dochodów w ciągu roku budżetowego.

Środki te dotyczą dofinansowania wydatków przeznaczonych na przebudowę ulicy Rybnickiej po ustaleniu sposobu i terminu realizacji zadania.